

No. 205.INLANDSCHE HOOFDEN. — *Voorstellen tot toekening van onderstand aan hunne weduwen.*

BESLUIT.

No. 20.

Batavia, den 5^{den} November 1851.

Gelet, enz.

Gelezen enz.

Nog gelet op het besluit van 14 October 1837 no. 4, bij artikel 1 van hetwelk in het algemeen tot beginsel is aangenomen, dat de door de nagelatene eerste of oudste vrouwen van inlandsche hoofden genoten wordende pensioenen, bij overlijden derzelve, niet zullen overgaan op de overige vrouwen van zoodanige hoofden, doch dat aan dezen alleen een onderstand zal kunnen worden toegelegd, bijaldien zij wettiglijk gehuwd zijn geweest en bijzondere redenen en omstandigheden, als daar zijn: hooge ouderdom, behoefte, familiebetrekkingen, titels of anderszins, tot het geven van die gunst kunnen leiden.

De Raad van Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Enz.

Ten derde. De hoofden van gewestelijk bestuur op en buiten Java aan te schrijven, om bij het behandelen van voorstellen tot toekening van onderstand aan weduwen van inlandsche hoofden, in het oog te houden, dat daarvoor, in den regel, alleen kunnen in aanmerking komen, de oudste of eerste wettige vrouwen en dat alleen bijzondere omstandigheden, als: hooge ouderdom, gepaard aan behoefte, familiebetrekkingen, titels of anderszins, tot het maken van uitzonderingen op dit beginsel zullen kunnen leiden.

Afschrift, enz.

Zie Bijblad nos. 4006, 4912 en 5529.

No. 206.VERZOEKSCRIFTEN *betrekkende tot contracten of akten, waarvoor borgen bestaan, moeten ook door de borgen zijn onderteekend.*

BESLUIT.

No. 5.

Batavia, den 17^{den} Juni 1836.

Gelezen, enz.

Gezien, enz.

De Raad van Indië gehoord;

Is goedgevonden en verstaan;

Eerstelijk. Enz.

Ten tweede. Te bepalen, dat voortaan geene verzoekschriften, betrekking hebbende tot contracten of akten, waarvoor borgen bestaan, zullen worden aangenomen, ingeval dezelve niet ook door de borgen zijn onderteekend, ten blijk dat zij in het verzoek van den contractant of belanghebbende consenteerden.

En zal afschrift, enz.

No. 207.BENOEMING. — *Beginselen ten aanzien van het benoemen van ambtenaren.*

No. 11.

Buitenzorg, den 13^{den} Januari 1852.

De benoeming van ambtenaren heb ik steeds beschouwd als eene der ge-

wichtigste zorgen van de Regeering. Het welzijn van land en volk voor tegenwoordige en voor de toekomst hangt er voor een groot deel van af.

Van het oogenblik dat ik het bestuur dezer gewesten heb aanvaard, heb er voortdurend naar gestreefd, om, bij openvallende ambten, steeds de schikste kandidaten te benoemen.

Onder dat woord *geschiktheid* begrijp ik veel. Ik begrijp er niet alleen bekwaamheid en ijver; want ik zoude den bekwamen en ijverigen ambten niet geschikt durven noemen, die niet door zijnen handel en wandel aanspraak had op hoogachting en vertrouwen, — die niet, voor zijn aandeel en in zijn kring, eerbied voor en vertrouwen op de Regeering wist in te boezemen.

De vraag naar geschiktheid zal, bij benoeming van ambtenaren, bij steeds de eerste vraag blijven; eerst daarna, bij erkende geschiktheid, zullen andere beweegredenen, b. v. van ancienniteit, van invloed kunnen zijn.

Dezelfde beginselen, die ik mij verplicht acht te volgen bij de benoeming van ambtenaren, verlang ik dat mede gevolgd zullen worden, door allen, met benoemingen belast of geroepen zijn, om mij of anderen bij het doen van benoemingen voor te lichten. Ik verlang dit met ernst en met nadruk, en als plichtverzuim beschouwen niet alleen elke benoeming van ongeschikte personen, maar ook elke aanbeveling van ongeschikte personen, bijaldien een of het ander mocht zijn veroorzaakt, hetzij door nalatigheid in het doen van behoorlijk onderzoek, hetzij, om welke beweegredenen dan ook, door openbare of andere onrechtvaardigheden.

Waar het de publieke zaak geldt, behoort op het publiek belang alleen te worden gelet, en zoowel vriendschap als vijandschap te worden ter zijde gelaten.

Ten einde het groote doel te bereiken, is de samenwerking van allen noodzakelijk. Die samenwerking heb ik gemeend door dit mijn schrijven te zullen bevorderen.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië

(w. g.) DUIJMAER VAN TWIST.

No. 208.

CORRESPONDENTIE *tusschen den Secretaris-Generaal bij Departement van Koloniën en het Militair Departement. Idem van autoriteiten in Indië met den Gouverneur-Generaal.*

BESLUIT.

No. 13.

Batavia, den 17den December 1851.

Gelezen de missive van den Minister van Koloniën, van 11 October no. 47 in antwoord op de dezerzijdsche van 16 Juli no. 464/14 onder anderen inhoudende:

- I. dat, te rekenen van 1°. November, door den Secretaris-Generaal van Departement van Koloniën, aan het Militair Departement in Nederlandsch-Indië, gericht zullen worden:
 - 1°. de aanvragen om inlichtingen nopeus militairen en hunne boedels, doodakten enz.;
 - 2°. de opgaven van officieren, in Nederland opgenomen als deelgenooten van het Militair Weduwen- en Weezenfonds;
 - 3°. de opgaven van in Nederland aan officieren verleende verlofsverleeningen en van verleende pensioenen aan militairen en hunne weduwen;
 - 4°. de opgaven van het tijdstip, tot hetwelk de uit Nederland vertrekkende militairen zijn betaald;
 - 5°. de opgaven van in Nederland verleende kortingen;

6°. de opgaven van in Nederland voorgevallen mutatiën bij de officieren der Indische Landmacht.

Dat het Militair Departement aan den Secretaris-Generaal voornoemd kan zenden:

- 1°. de sterktestaten van in Indië aankomende detachementen militairen;
- 2°. de staten van naar Nederland vertrokken militaire personen;
- 3°. de mutatiestaten bij het leger en van de gedecoreerde militairen;
- 4°. de regu's voor in Indië aan de koopvaardijgezagvoerders uitgereikte kooigoederen;
- 5°. de staten van in Indië uitgereikte medailles voor trouwen dienst;
- 6°. de verslagen nopens de militaire pensioenfondsen;
- 7°. de nota's van ampliatiën op het Reglement van de militaire administratie;
- 8°. de reclames tegen dienststaten.

I. Dat afgeschafte kan worden de toezending aan het Ministerie van

- 1°. de staten van bij de Algemeene Rekenkamer geregistreerde volmachten wegens delegatiën van militairen of burgerlijke ambtenaren;
- 2°. de facturen en bevindingslijsten van Java-thee.
- 3°. de staten van naar Nederland vertrokken burgerlijke personen.

V. Dat de inzending door den Gouverneur-Generaal aan het Ministerie van processen-verbaal wegens bevinding van ontvangen goederen uit Nederland, kan worden beperkt tot die artikelen, waarop aanmerkingen gevallen zijn, hetzij ten gevolge van beschadiging, waaromtrent in Nederland verhaal zou kunnen worden ingesteld, dan wel om gebreken of afwijkingen van bestaande modellen of voorschriften

is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. De betrokken departementen aan te schrijven, om overeenkomstig en bovenstaande te handelen en mitsdien:

- a. niet meer aan den Gouverneur-Generaal in te dienen de stukken, bedoeld bij II 1°, 2°, 3°, 4°, 8° (de laatste voor zoover de zaak in Indië kan worden beoordeeld), en bij III;
- b. van de stukken, bedoeld bij II 5°, 6° en 7°, slechts zooveel exemplaren aan den Gouverneur-Generaal te zenden, als benoodigd zijn voor het Indisch bestuur;
- c. geene processen-verbaal te doen opmaken omtrent de bevinding van uit Nederland ontvangen goederen, op welke geene aanmerkingen gevallen zijn.

Ten tweede. Enz.

Afschrift, enz.

Ten vervolge op bovenstaand besluit is nog te kennen gegeven, dat het Militair Departement zich rechtstreeks kan wenden tot den Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Koloniën, om inlichtingen nopens de maatschappelijke positie, enz. van onderofficieren (Missive van den Algemeenen Secretaris van Juni 1852 no. 1604)

No. 209.

GOEDEREN en benoedigdheden ten behoeve van den Indischen dienst. — Wat moet worden in acht genomen bij het aanbrennen derzelve uit Nederland?

BESLUIT.

No. 11.

Tegal, den 20sten Juli 1842.

Gelezen, enz.

De Raad van Nederlandsch-Indië gehoord ;
Is goedgevonden en verstaan :
Te bepalen :

Eerstelijk. Dat bij aankomst van schepen uit Nederland, beladen deren bestemd voor het Gouvernement, de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij daarvan onmiddellijk kennis zal geven aan den Directeur der Producten en Civiele Magazijnen, onder toezending der daartoe betreffende facturen, indien deze niet reeds vroeger zijn ingezonden kunnen worden, welk de voorkeur verdient.

handelende deze stukken over de beschikkingen, welke genomen moeten worden bij de aanbrengst uit Nederland van goederen en behoeften ten behoeve van den Indischen dienst, en hoedanig de ontvangsten en de verrekening daarvan met de onderscheidene departementen moeten plaats hebben, ten gevolge van de tusschen het Ministerie van Financiën en de Nederlandsche Handelmaatschappij nopens de uitzending van goederen gemaakte bepalingen en gesloten contracten.

Ten tweede. Dat na het ontvangen der facturen, de Directeur der Producten en Civiele Magazijnen daarvan onverwijld, ten behoeve van de betreffende departementen zal doen formeeren extracten, voor zooveel elk departement aangaat, welke extracten voor kennisgave aan die autoriteiten zullen worden aangeboden; zullende voorts, en ook met den meesten spoed, door gezagde hoofdbambtenaar aan den resident van de plaats, waar de ontlossing van de goederen plaats hebben, moeten worden gezonden afschrift van of extract uit de factuur, nadat daarop alvorens door hem is aangeteekend, voor welk departement de goederen zijn bestemd; terwijl de resident na de ontvangst van het afschrift of extract-factuur en na aankomst van het schip, met den meesten spoed, zal moeten doen geven, aan de ontlossing van de goederen en overlevering in voorloopig depot, zooveel mogelijk rechtstreeks in de pakhuizen der betreffende departementen, en die werkzaamheden zoodanig moeten doen afloopen, dat de daaraan verbonden kosten, op eene billijke wijze tusschen de betreffende departementen kunnen verdeeld, en uit de rekening der ingediend wordende rekeningen kunne blijken het aandeel, dat ieder departement in dezelve moet dragen.

Ten derde. Dat de geconcerneerde resident ten spoedigste aan de betreffende departementen, wie zulks aangaat, zal kennis geven, dat de goederen zijn gelost, welke autoriteiten verplicht zullen zijn, dezelve uiterlijk binnen drie dagen daarna in ontvangst te doen nemen, tegen afgifte aan den resident van bewijzen van ontvangst en van uiterlijke bevinding in duplo; zullende de bewijsstukken moeten inhouden: de namen der schepen en gezaghebbers, waarmede de goederen zijn aangebracht, het getal, de merken en de nummers van de kisten, vaten of balen, en het brutogewicht;—en zullende de resident deze bewijzen van uiterlijke bevinding, na daarvan het noodige getal te hebben gemaakt, onverwijld doorzenden aan den Directeur der Producten en Civiele Magazijnen, hierbij in acht nemende, dat, voor zooveel de goederen aangaat, welke voor algemeen gebruik zijn bestemd, de in deze genoemde bewijsstukken van den kant van den resident worden opgemaakt en verzonden.

Ten vierde. Dat, ingeval de goederen uiterlijk beschadigd mochten worden

bevonden, door den resident, in overeenstemming met de Factorij der Nederlandsche Handelmaatschappij of haren agent (en het betrokken de-
 tement, als de goederen niet zijn bestemd voor algemeen gebruik) dadelijk
 noodige maatregelen van voorzorg zullen moeten worden genomen en alzoo
 en driemaal 24 uren na de ontlossing, eene inspectie van den uiterlijken
 innerlijken toestand der beschadigde pakken, balen of kisten, en van de
 deren moeten plaats hebben, door eene commissie van deskundigen, ten
 staan van eenen notaris;—dat het deswege op te maken stuk, vergezeld
 het gewone bewijs van uiterlijke en innerlijke bevinding van de bescha-
 d uitgeleverde goederen, daarna dadelijk door de respectieve autoriteiten,
 steeds door tusschenkomst van den resident, aan den Directeur der Pro-
 eten en Civile Magazijnen zal moeten worden ingediend, vergezeld van
 nne consideratiën en advies, welke hoofdambtenaar vervolgens te dezer
 ke, de noodige dispositie bij het Gouvernement zal provoceeren, in den geest
 r contracten met de Nederlandsche Handelmaatschappij en van het aange-
 kende bij besluit dd. 17 Juni 1841 no. 9.

Ten vijfde. Ingetrokken bij Bijblad no. 332.

Ten zesde. Dat de bovengenoemde ter Algemeene Rekenkamer geverifieerde
 kken vervolgens, factuursgewijze, met alle de bijlagen, zullen worden ge-
 nden aan den Directeur-Generaal van Financiën, die dezelve daarna aan de
 departementen van oorlog en marine, zooveel ieder hunner aangaat toezenden
 l, ten einde hunne begrootingen te belasten; zullende de twee laatstge-
 emde departementen die stukken daarna, vergezeld van eene ordonnantie
 r fictieve verhandeling bij 's Lands kas voor het bedrag, aan den Directeur-
 neraal voornoemd terugzenden, welke hoofdambtenaar die ordonnantie met
 e van het civiel departement gehecht aan het origineel factuur, hetwelk in-
 sschen bij hem is aangehouden, zal zenden aan den algemeenen ontvanger
 Batavia, geapostilleerd met den last, om het geheel bedrag derzelve in uit-
 af te schrijven onder de respectieve hoofden, en hetzelfde daarna onmiddelijk
 eder in ontvang te boeken onder diverse debiteuren en crediteuren (rekening
 et het Ministerie); terwijl op het factuur echter vooraf door den Directeur-
 neraal van Financiën zal worden gesteld eene recapitulatie der verschillende
 donnantiën van afschrijving, waaruit is samengesteld de som, in ontvangst
 boeken onder het genoemde hoofd „diverse debiteuren en crediteuren (reke-
 ng met het Ministerie).”

Afschrift, enz,

Zie hierbij Bb. no. 331 en 332.

no. 210. RECHT VAN VERBLIJF. — *Gegageerde of gepasporteerde mi-
 litairen. — Voorstellen tot verzending van zoodanige personen
 naar Nederland.*

B. 16 Januari 1838 no. 13. Gepasporteerde militairen hebben geen vergunning
 tot inwoning meer noodig. Bb. no. 2690.

no. 211. INLANDSCH ONDERWIJS. — *Worden de inlandsche scholen
 opgericht ten laste van den Staat?*

De vraag is gedaan, of de lokalen voor scholen, ten behoeve van de inland-

sche bevolking, zullen worden opgericht ten laste van den Staat, en voor Europeanen, dan wel of ze zullen worden gebouwd en onderhouden door de heeren dienst.

Het verband der artikelen 128 van het Reglement op het beleid der regering van N.-I. en van art. 81 der Instructie voor den Gouverneur leidt tot de gevolgtrekking, dat de uitgaven benoodigd voor het onderwijs der inlandsche jeugd, onder toezicht van het Gouvernement, met andere uitgaven verbonden aan de daarstelling, het onderhoud, de herstelling en de nieuwing van scholen voor kinderen van den inlander, zoo materieel als personeel, komen ten laste van den Staat.

De oprichting van scholen waarmede uitsluitend het belang der bevolking zelve beoogd is, moet niet gepaard gaan met zoodanige uitgaven, die zij reden hebben zou die scholen niet te wenschen.

Artikel 128 van het Regeeringsreglement spreekt bepaaldelijk van de dienst der bevolking; en met den wensch om zooveel mogelijk het regentschap de gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs voor de inlandsche jeugd open te stellen, is niet bedoeld om de bevolking met de in dien maatregel te bezwaren.

De scholen tot welker oprichting de Regeering last geeft, zijn landschaps- of dus ook Lands- of Gouvernements eigendommen: ook te haren aanzien dus gelden het beginsel, hetwelk bij het besluit van 26 October 1857 (Staatsblad no. 59) is vastgesteld.

Bij den aanbouw en het onderhoud der scholen mag de bevolking niet worden verplicht, noch tot het leveren van materialen, noch tot eenige andere dienst (B. 17 Mei 1857 no. 27).

Zie hierbij art. 6 van St. 1871 no. 104.

No. 212. BEVORDERING *der ambtenaren bij de departementen.*

BESLUIT.

No. 13

Buitenzorg, den 18den April 1857.

Gelezen de voordracht van de Generale Directie van Financiën dd. 11 April 1857 no. 280, en de daarbij verhandelde requesten.

Gelet, enz.

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk. Enz.

Ten tweede. De Generale Directie van Financiën te kennen te geven den Gouverneur-Generaal, zich vereenigende met het voorkomende in de voordracht aangehaalde voordracht omtrent het wenschelijke dat er in gelegenheid is *veel mogelijk*, de opklimming in een departement voor te behouden, en de Directie wil hebben aanbevolen, om dit beginsel bij het doen van voordrachten ter vervulling van bestaande vacatures, steeds in het oog te houden.

Afschrift, enz.

No. 213. KERKELIJKE BEAMBTEN. — *Bevoegdheid tot het aangaan van verlof aan kerkelijke beambten door kerkeraden.*

B. 16 Juli 1857 no. 18. Vervallen door Bb. no. 817.

BURGERLIJKE STAND. — *Akten van overlijden. — Bevoegdheid van de officieren van justitie, ambtshalve de opneming te verzoeken van ontbrekende, of de aanvulling en verbetering van onvolledige of onjuiste aangiften van overlijden, in de registers van den burgerlijken stand (Staatsblad 1854 no. 40.)*

Bij de publicatie van 28 Mei 1854 heeft de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, met aanvulling en wijziging, voor zooveel noodig, van de artikelen 13 en 16 van het Indisch Burgerlijk Wetboek en van het Reglement op het houden der registers van den burgerlijken stand (Staatsblad 1849 no. 25), onder nadere goedkeuring des Konings bepaald,

„dat bij gebreke van aanwezige belanghebbenden, de officieren van justitie ambtshalve de opname van ontbrekende of de aanvulling en verbetering van onvolledige of onjuisten aangiften van overlijden, in de registers van den burgerlijken stand mogen verzoeken.”

Ook vóór de invoering der nieuwe wetgeving voor Nederlandsch-Indië was dit beginsel aangenomen, ten gevolge der resolutie van 18 April 1836 no. 13.

Na de nieuwe regeling van dit onderwerp bij het Indisch Burgerlijk Wetboek en bij het, krachtens artikel 5 van hetzelfde vastgestelde nieuw reglement op het houden der registers van den burgerlijken stand, heeft de rechter de daartoe strekkende verzoeken van het openbaar ministerie evenwel steeds van de hand gewezen.

Intusschen hadden zich gevallen voorgedaan, waarin de bevoegdheid tot het toestaan van zoodanige verzoeken wenschelijk ware geweest.

Naar aanleiding daarvan werd de publicatie vastgesteld.

Met de uitgevaardigde verordening wordt beoogd het herstel van dwalingen of verzuimen mogelijk te maken, die eerst na lang tijdsverloop, wanneer de betrekkingen des overledenen van dat overlijden kennis zouden krijgen, ontdekt werden of ontdekt konden worden.

Wel hebben noch de stellers van den Franschen Códé Civil, noch die van het Nederlandsch Burgerlijk Wetboek, zoodanige tusschenkomst van het openbaar ministerie gewild of bedoeld ¹⁾, en is ook, volgens het Burgerlijk Wetboek voor Nederlandsch-Indië het openbaar ministerie niet ontvankelijk om in zaken van den burgerlijken stand als *belanghebbende* op te treden: maar de koloniën verkeeren op dit punt in eenen eigenaardigen toestand, omdat de waarborgen die in het Moederland bestaan voor eene geregelde aangifte en inschrijving der akten van overlijden, in de koloniën ontbreken.

Vele Europeanen aldaar verblijvende, hebben geene bloed- of aanverwanten, als alleen op verren afstand, veelal in het Moederland.

Bij hun overlijden derhalve zijn zij niet zelden omgeven door lieden, die, hetzij uit onkunde, hetzij omdat zij bij de vereischte aangifte voor den burgerlijken stand geen belang hebben, er niet aan denken om die formaliteit, waaraan wellicht nog verplaatsing en daardoor onkosten kunnen verbonden zijn, te vervullen.

In den zin der wet kunnen dus de *belanghebbenden* ontbreken. (

¹⁾ Merlin, Répertoire, in voce Etat Civil § 4.

Pailliet, op artikel 53 Code Civil en daar aangehaald Avis du Conseil d'état. Voorduin, II p. 197 no. II, Burgerlijk Wetboek.

Zowel de Staat als de ingezetenen hebben een onmiskenbaar belang regelmatig houden der registers van den burgerlijken stand, ook in de koloniën en veel meer nog dan de kolonie heeft het Moederland daarbij in den belang, omdat het juist de aldaar aanwezige betrekkingen van den in de koloniën overledenen Europeaan zijn, die in de eerste plaats het bewijs van overlijden van hunnen bloedverwant zullen behoeven.

De vraag was dus of de maatschappelijke toestand der Oost-Indische tingen toeliet, om, zonder afwijking vast te houden aan hetgeen rechtens het Moederland, en slechts bij wijze van navolging in de wetboeken Indië werd overgenomen.

Afwijking van het rechtsbeginsel in het Burgerlijk Wetboek nedergewordt niet alleen gebillijkt, maar beveelt zich aan uit het oogpunt van openbaar belang en van dat der ingezetenen van den Staat.

Ook zullen niet licht verzoeken door het openbaar ministerie gedaan worden wanneer de aanleiding niet door belanghebbenden is gegeven, wien het wijls, bij den grooten afstand, aan relatiën ontbreekt om zelve zoodanige te doen behartigen; en daarom is het hoogst onwaarschijnlijk, dat zij de delingen van het openbaar ministerie, in hun belang verricht, niet zullen keuren en daarin genoegen nemen.

Volgens artikel 845 van het Reglement op de rechtsvordering worden belanghebbenden bovendien, zoo niet op requisitoir van het openbaar ministerie, dan op bevel van den Raad van Justitie zelve, opgeroepen, en daardoor bestaat geen gevaar voor te lichtvaardige wijzigingen of aanvullingen van akten.

Deze redenen, behalve nog de overweging dat de bevoegdheid van het openbaar ministerie eerst aanvangt bij gebreke van aanwezige belanghebbenden dus niet bestaat bij het *stilstaan* van zoodanige belanghebbenden, hebben toe geleid, dat bij het Koninklijk besluit van 30 Maart 1855 no. 71, is goedgekeurd geworden de publicatie van 28 Mei 1854 (Staatsblad no. 40), waarbij inschrijving en verbetering der akten van overlijden van Europeanen, bij gebreke van aanwezige belanghebbenden, is verklaard d'ordre public. (Besluit van 14 November 1855 no. 8).

No. 215. LANDRADEN. — *Controleurs bij de landelijke inkomsten en cultu- tures* (Staatsblad 1854 no. 6).

Door een hoofd van gewestelijk bestuur is door tusschenkomst van het Hoog gerechtshof van N.-I., naar aanleiding van het bepaalde bij artikel 64 van het Reglement op de rechterlijke organisatie en het beleid der justitie, voorgesteld om goed te keuren, dat met de betrekking van buitengewoon substituut-griffier bij den landraad te A., bij afwisseling waren belast twee der in de regentschap A. geplaatste controleurs bij de landelijke inkomsten en cultu-uren.

Bij het besluit van 5 Augustus 1855 no. 5 is daarop te kennen gegeven, dat met terugzicht op artikel 3 van de Instructie voor den Directeur der Cultu-uren gearresteerd bij resolutie van 30 Maart 1832 no. 23 (Staatsblad no. 15) en het besluit van 7 Februari 1854 no. 2 (Staatsblad no. 6), in het voorstel niet kon worden getreden en mitsdien het besluit niet vatbaar was voor bekrachtiging of goedkeuring.

Bij den betrokken landraad waren gedurende het jaar 1854, zowel in straf

zaken als in burgerlijke zaken behandeld 49 zaken, of minder dan ééne zaak in de week. Dat dit werk niet gevoegelijk door éénen griffier verricht zoude kunnen worden, is niet toegegeven.

In den regel moeten de controleurs bij de landelijke inkomsten en cultures niet belast worden met de werkzaamheden van eene griffie bij eenen landraad, zonder dringende noodzakelijkheid.

Deze werd geacht onderwerpelijk niet te bestaan.

De klerken, griffiers bij de landraden, behooren de werkzaamheden bij de griffie te beschouwen als hoofdbezigheid; zij behooren zoo min mogelijk aan hunnen eigenlijken werkkring onttrokken te worden.

Het ligt binnen de grenzen der bevoegdheid van de hoofden van gewestelijk bestuur hierin te voorzien.

Niets belet eenen onbekwamen griffier door eenen meer geschikt en geëmpliooierde van het bureau te vervangen; niets mag terughouden den griffier in de eerste plaats zijne eigenlijke ambtsbezigheden te doen waarnemen. (B. 6 Januari 1856 no. 10).

De controleurs bij de landelijke inkomsten en cultures kunnen bovendien hunnen tijd ruim gebruiken, indien zij naar behooren, overeenkomstig de bestaande voorschriften, de onderscheidene aan hunne zorg toevertrouwde cultures willen nagaan en behartigen en niet minder omdat, zooals hun titel aanduidt, mede op hen de verplichting rust om te waken voor de landelijke inkomsten, en dienaangaande op te volgen de voorschriften gegeven bij artikel 31 en volgende van het besluit van Commissarissen-Generaal van 13 Juli 1818 no. 2 (Staatsblad no. 49) (B. 14 Maart 1849 no. 21).

Zie hierbij Bb. no. 2171 en 2697.

No. 216. KLAPPERTEELT. — *Aanbeveling om het hout van vruchtdragende klapperboomen niet te bezigen voor waterleidingen, dammen, bruggen, enz.*

KABINETSCIRCULAIRE van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië aan al de residenten en op zich zelf staande assistent-residenten op Java.

No. 14. Batavia, den 20sten Januari 1850.

Door den Directeur der Cultures is mededeeling gedaan van onderscheidene rapporten, door de gewestelijke autoriteiten, waaronder dat van UwEdG. naar aanleiding van mijne kabinetsmissive van 18 Augustus 1848 no. 230, aan genoemden directeur uitgebracht, over de uitbreiding der teelt van klapperboomen en de fabricage van olie.

Met genoegen heb ik daaruit gemerkt, dat de teelt van klapperboomen hier en daar de ernstige aandacht der plaatselijke besturen heeft tot zich getrokken, doch ik kan niet ontveinzen, dat deze belangstelling niet algemeen bij de ambtenaren wordt gevonden, en dat er ook, met betrekking tot dit product, nog veel kan worden gedaan.

Dat de teelt van klapperboomen van veel belang is voor de welvaart der bevolking behoeft geen betoog. De klapperboom is een der nuttigste vruchtboomen, voor veelvuldig gebruik geschikt, en als ruim rentegevend kapitaal, voor den landbouw van hooge waarde.

In het belang der bevolking is de aanplanting van klapperboomen aan te bevelen. Overvloed van klappervruchten zal tevens bevorderende reiding van olie, en gunstig terugwerken op den prijs dezer huiselijke welke tot dus ver schijnt te zijn buiten verhouding tot de kosten productie en de middelen van een groot gedeelte der consumateurs.

Het is bovendien mijn voornemen de bevordering der productie uitvoer van olie te beproeven, door aanplantingen van klapperboomen groot, voor Gouvernements rekening.

In de meeste residentiën is daartoe echter geene gunstige gelegenheid bevolking reeds bij andere cultures ingedeeld. — Dit middel zal daardoor zwaarlijk algemeene daling der olieprijzen kunnen ten gevolge hebben.

Het komt mij mitsdien voor, dat in de eerste plaats de bevolking worden aangespoord, om klapperboomen te planten, niet in geregelde tuinen als hier en daar vruchteloos is beproefd, maar op eigen erf.

Een zeer geschikt middel daartoe zal wel zijn gebruik te maken van enkele plaatsen in stand geblevene gewoonte, dat ieder inlander bij plechtige gelegenheden (van huwelijk, geboorte en dergelijke), eenige pers voor bibiet, aan den geestelijke zijner desa te overhandigen, welke volgens worden uitgeplant.

Deze adat kan, waar dezelve in onbruik is geraakt, worden hersteld, hoort zooveel mogelijk te worden bewaard en uitgebreid.

Behalve de zorg voor de aanplanting van klapperboomen, verdient der de aandacht der plaatselijke autoriteiten en ambtenaren, het behoud bestaande boomen en derzelve vruchten.

Niet zelden schijnt op eene roekelooze wijze van vruchtdagende klapper te worden gebruik gemaakt voor waterleidingen, dammen, bruggen, dubbel nadeel der bevolking, omdat zij daardoor wordt beroofd van een van haren eigendom, en ook omdat de klapperboom geen duurzaam hout en dus de daarmede daar gestelde bruggen, enz. gedurige herstelling

UwEdG. gelieve doelmatige voorschriften tegen dit misbruik te dezelve gestrengelijk te doen handhaven.

De vruchten van den klapperboom gaan voorts voor een groot gedeelte loren door badjings, muizen en andere vernielende dieren of insecten, de inlander te onverschillig is om daarvoor behoorlijk te waken.

In zijn eigen belang moet hij gedurig worden aangespoord om de dieren te vernielen of te verdrijven, en betamelijke zorg te dragen behoud der klappervruchten.

Ook daartoe zal UwEdG. maatregelen moeten nemen, opdat de ambtenaren het aan geen toezicht en aanbeveling laten ontbreken.

Van den uitslag uwer pogingen, om de teelt van klapperboomen te ren, zal UwEdG. jaarlijks moeten doen blijken bij het Cultuurverslag, door eene opgave van het aangeplant getal klapperboomen, van de klappers en der olie, zullende het tevens aangenaam zijn, vóór ulm aanstaande enz.

De Minister van Staat, Gouverneur-Generaal van Nederlandsch
(w. g.) ROCHUSSEN.

Deze circulaire is ter kennis gebracht van het Militair Departement bij van den 1sten Gouvernements-Secretaris van den 25sten Augustus 1857